

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Історичний факультет
Наукове товариство студентів та аспірантів

Шевченківська весна Історія

Матеріали міжнародної науково-практичної
конференції молодих учених

Випуск VI
Частина 2
Праці аспірантів та студентів
Том 1

Київ – 2008

УДК 94(063)
ББК 63,431
Ш 38

ISBN 978-966-96992-3-7

Рецензенти:

д.і.н., проф. Буравченков А. О.
(Інститут туризму Федерації профспілок України)
д.і.н., проф. Войцехівська І. Н.
(Київський національний університет імені Тараса Шевченка)
д.і.н., проф. Ластовський В. В.
(Київський національний університет культури і мистецтв)

Рекомендовано до друку Вченою радою історичного факультету
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 8 від 22 травня 2008 року)

Шевченківська весна. Історія: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених. – Вип. VI: У 2-х част. / Редкол.: проф. В. Ф. Колесник (голова), к.і.н. Ю. В. Латиш (відп. ред.) та ін. – Ч. 2. Праці аспірантів та студентів: У 2-х т. – Т. 1. – К.: СПД Цимбаленко Є. С., 2008. – 240 с.

У збірнику вміщено матеріали Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених-істориків "Шевченківська весна. Історія", яка відбулася 20–21 березня 2008 року в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка. Збірник охоплює різні галузі історичної науки. Розрахований на студентів, аспірантів, викладачів вищої школи.

Редакційна колегія: Я. М. Гирич; д.і.н., проф. Б. М. Гончар; д.і.н., проф. Г. Д. Казьмирчук; д.і.н., проф. В. П. Капелюшний; А. А. Кізлова; д.і.н., проф. В. Ф. Колесник (голова); к.і.н., доц. О. Ю. Комаренко; д.і.н., проф. А. П. Коцур; д.і.н., проф., чл.-кор. НАНУ С. В. Кульчицький; к.і.н. Ю. В. Латиш (відп. ред.); д.і.н., проф., акад. НАНУ В. М. Литвин; д.і.н., проф. В. М. Мордвінцев; к.і.н. П. Д. Овчаренко; І. В. Семеніст (секретар); к.і.н., доц. О. Г. Сокирко; д.і.н., проф. В. В. Ставнюк; д.і.н., проф. Р. В. Терпиловський; д.і.н., проф. М. Г. Щербак; І. Г. Юрочкіна; д.і.н., проф. В. І. Яровий.

ЗМІСТ

Привітання	8
Латиш Ю. Передмова	9
Аванесян Д. «Катеринославські губернські відомості» як джерело з історії освіти на Катеринославщині	11
Андрусак Я. Династична боротьба за угорську корону в 1490 р.	12
Артамонов І. Проблеми реформування місцевого самоврядування в Україні	14
Бабакова О. До питання дати релігійної конверсії кн. Януша Острозького	15
Бабкіна О. Значення зв'язків з Росією для становлення чорногорської народності і державності у XVIII столітті	18
Бадья Л. Етапи земської роботи з підвищення кваліфікації вчителів початкових училищ на Лівобережній Україні (друга половина XIX — початок XX ст.)	20
Безгин В. Свастика. Влияние Германии на значение символа	22
Беррашед Ф. Смоленск 1920—30-х гг.: повседневность студенческой молодёжи	24
Блащак Т. Проблема южной границы Литовской Республики во время становления государства 1918—1920 гг.	26
Богдановича И. Пища как основа формирования взаимоотношений: жители восточной Латвии и воины Второй мировой войны (по источникам устной истории)	28
Боголій Ю. Американське бачення підвищення ефективності діяльності ООН та проблема гарантування міжнародної безпеки (1990-ті рр. — поч. XXI ст.)	31
Божко А. История изучения погребальных памятников черняховской культуры Днепровского Левобережья	34
Бойко А. Вплив демократичних змін 1989 — початку 1990-х років у Республіці Польща на трансформацію польських ЗМК	37
Бондаренко А. Сучасна молодіжна політика незалежної Української держави	39
Бондаренко Д. Історія дослідження античного поселення на о. Березань	40
Бондарчук Т. Громадсько-політична думка Російської імперії на сторінках періодичних видань як джерело з соціокультурного розвитку Британської Індії	43
Бондарчук Я. Профспілкові ЗМІ як джерело вивчення діяльності профспілок	44
Бузань В. Кемп-девідський мирний процес урегулювання близькосхідного конфлікту	46
Буйських Ю. До проблеми класифікації персонажів української нижчої міфології	48
Булацена К. До питання про реформу ООН	51
Булгаков Ю. Сучасні українські історики про політику Гетьманату	

в галузі культури, науки та освіти	52
Буранок С. Оцінка контр-адміралом Х. Киммелем нападения на Перл-Харбор	55
Бурейко Н. Стратегії національної безпеки адміністрації Дж. Буша 2002 та 2006 рр.: посилення світової гегемонії	57
Вавренюк І. Политические контакты между правительствами БНР и польскими политическими кругами в 1918—1919 гг.	59
Васик О. Метричні книги як джерело з історії Південно-Східної України	63
Василенко В. Діяльність ЮНЕСКО по збереженню світової спадщини людства	65
Васильєва О. Гетьманський двір Данила Апостола	67
Васильчук О. Надгробні пам'ятки та поховальний обряд ольвіополітів	70
Величко Т. Етапи становлення етнографічного музейництва на Півдні України в ХІХ — на початку ХХ ст.	72
Венцова М. К вопросу о происхождении и установлении власти династии Спартокидов	74
Винокуров І. Польща та білий рух у Росії: відносини кінця 1918—1920 рр.	76
Водотика Т. Початкова освіта як фактор модернізації в містах Півдня України в другій половині ХІХ — на початку ХХ ст.	79
Войціцька І. Роль П. П. Постишева в організації справи «Української Військової Організації»	80
Вороніна В. Законодавчі ініціативи Павла І в сфері судочинства	82
Вьюнник Е. Раскладочный приговор как форма делопроизводственной документации органов сельского общественного управления в начале ХХ в. (на материалах Курской губернии)	84
В'яла О. Казанський період життя та діяльності В. К. Піскорського	86
Габрусевич С. Деятельность Ярослава Гашека на территории Украины (1915—1918 гг.)	88
Герасимович В. Повстання отамана Володимира Оскілка проти Директорії	91
Герасимчук В. Особливості німецької нацистської пропаганди у дистрикті «Галичина»	93
Герман З. Роль гри в організації життя дитини	96
Голубнича А. Михайло Львович Бойчук та Українська академія мистецтв	98
Граб Н. Святий Войтех – єпископ, місіонер, мученик	100
Гряник В. Черный расизм как явление современной общественно-политической жизни	102
Гула К. Конституційні реформи в Північній Ірландії (кінець 1990-х — початок 2000-х рр.)	104
Гуменюк О. Створення і культурно-освітня діяльність українських студентських організацій у Чехословаччині в 20—30-ті роки ХХ ст.	106
Гусєва Н. Роль Шпрінгерівського концерну в молодіжному	

протестному русі у ФРН в 1966—1968-х рр.	108
Данилова А. Процес формування іезуита	111
Даценко І. Вплив європейської університетської системи на вищу освіту Росії XIX століття	113
Денисенко К. Нові археологічні дослідження на території укріпленого поселення «Дикий Сад»	115
Денисов С. Принципи політики щодо Російської Федерації II адміністрації Дж. В. Буша в 2005—2008 рр.	118
Дергачева А. Куба и кубинцы во Второй мировой войне (к постановке проблемы)	119
Діденко В. Утворення канадської конфедерації (1864—1867) та політичне становище Квебеку у її складі	122
Димиденко А. Проблема внешнеполитической ориентации Италии накануне заключения Тройственного союза	125
Добржанська О. Зовнішня політика Ніколя Саркозі	127
Долгоновська О. Історичне значення Сіоністських конгресів (1897—1946 рр.)	128
Дроздов В. Процеси об'єднання Дунайських князівств в оцінці російської періодичної преси (кін. 50 — поч. 60-х рр. XIX ст.)	131
Дудко О. Відображення Боснійської кризи 1908 р. в українській громадсько-політичній думці Галичини	133
Єловських У. Мемуари О. Севрюка як джерело з дипломатичної історії україно-німецьких відносин доби Центральної Ради	134
Єремєєв П. Питання хронології битви при Калці в історіографії	137
Жовтий С. Вплив українських богословів на російське церковне життя у другій половині XVII — першій половині XVIII ст.	139
Заворотна Г. Господарство поселення зрубної культурно-історичної спільноти Ярова Західна-II	141
Закаріна І. К вопросу о становлении и развитии колониальной системы управления в Казахстане (I пол. XIX в.)	143
Залевський В. Скандинавська кампанія 1940 р.: авантюра чи бліцкриг?	146
Заплетнюк М. Українська Національна ідея — питання, яке потребує дискусії	148
Заставецька Н. Пам'яткоохоронна діяльність музеїв на західноукраїнських землях у 30-ті рр. XX ст.	150
Заярна Д. Іван Григорович Іловайський — перший підприємець Півдня Росії	153
Зданкевич К. Преобразование судебной части в Западных губерниях Российской империи конец XIX — начало XX вв.	155
Зинковская А. «Третий путь» лейбористов как эффективная модель трансформации современного общества	157
Зубарєва О. Боспорське царство	159
Іванова О. Варіації прекрасного — чудеса України	161
Іванченко В. Особливості розвитку Британської імперії на початку 1920-х рр.	163
Іванченко О. Становлення політичної системи хорватських	

земель (друга половина XIX ст. — 1914 р.)	164
Ігнатуша О. Іноземні спеціалісти як технологічний ресурс сталінської індустріалізації: приклад Запорізького регіону (кінець 20-х — 30-ті рр. XX ст.)	166
Ісак Ю. Внесок В. Я. Шульгіна у вивчення і викладання всесвітньої історії в Україні у II половині XIX ст.	168
Ісіченко С. Правові аспекти державно-церковних відносин в радянській державі в середині — другій половині 50-х років XX ст.	170
Кавулич О. Суспільно-політичні чинники становлення та розвитку україномовної періодики Галичини у 20—30-х рр. XX ст.	172
Карацюба А. Дослідження М. Грушевським творчості М. Максимовича	175
Каркин Ю. Взаимоотношения Рима и Карфагена до Пунических войн	177
Кириченко І. Культурно-мистецькі ідеї громадівців як вияв просвітницького руху в регіоні	178
Коберник К. Церковна археологія в КДА: інформаційно-аналітичний ресурс історіографічної та джерельної бази	180
Ковальський С. Відносини Республіки Кіпр з режимом «чорних полковників» у Греції (1967—1974 рр.)	182
Ковальчук О. Збруцький Світовид (до 160-річчя знахідки Збруцького ідола)	184
Козаченко Ю. Столыпінська аграрна реформа	187
Колибенко В. Деякі проблеми вивчення монументальних культових споруд Переяслава Руського	189
Комарова Л. Формування передумов участі миротворчих сил України в миротворчих операціях	191
Корчомний Ю. Співпраця України з НАТО як фактор національної безпеки	193
Косенко О. Комплектування особових фондів у архівах України: історичний аспект	195
Костюк Є. Діяльність Українського Червоного Хреста у сфері санітарно-гігієнічного обслуговування робітників: 20—30-ті рр. XX ст.	197
Кошіль В. Формування українознавчого світогляду Олександра Котляревського	199
Кравчук Д. Історична обумовленість революції в Україні XX ст.	201
Крамар О. Міжнародні зв'язки громадськості міжвоєнної України у контексті більшовицької концепції «світової революції»	204
Красникова Е. Лирика как синтез слова, музыки и танца в культурной традиции античного Боспора	207
Крисенко Д. Місце республіки Ірак у зовнішньополітичній стратегії США (1991—2003 рр.)	209
Кругляк М. Побут студентства підросійської України другої половини XIX ст. (за спогадами випускників)	211
Кузнецов А. Идея Всеславянского единства в концепции «культурно-исторических» типов Н. Я. Данилевского	213

Кузнецова Л. Погребальные сооружения скифской культуры VI — начала III вв. до н. э. на территории Среднего Дона	215
Кулик Д. Відродження системи народної освіти в Україні після воєнних дій (1943—1946)	217
Кучмай В. Україно-польське протистояння під час першої Світової війни: «право ґрунту», чи «право крові»?	219
Лаас Н. Украина второй половины 40-х — середины 60-х гг. XX века в объяснительных концепциях истории СССР: традиции зарубежной англоязычной историографии	221
Лавренко В. Фактори становлення міста Толедо як політичного центра Вестготського королівства	222
Лебедь И. Периодизация истории военного противостояния берберских корсаров и мальтийских рыцарей на Средиземном море в XVI—XVIII вв.	224
Мараєв В. Проблема кордонів України з Доном за доби Центральної Ради (1917—1918 рр.)	229
Марченко Н. С. Косіор, як представник владної еліти УСРР/УРСР у 1918—1930-х роках	230
Марчук Д. Колоніальна політика Великобританії	232
Меденцева Л. Жизнь Херсонеса Таврического	234
Мельничук И. Роль Хезболлах в ливано-израильском конфликте (лето 2006 года)	236

часопису, внаслідок чого з'являється проблема чіткої класифікації публікацій у ньому за жанрами, а це, в свою чергу, ускладнюється дослідженням жанрів та їхнього впливу на рівень достовірності друкованого матеріалу [1, с. 621—622].

Проведений аналіз показав, що найдостовірнішу інформацію в КГВ містять такий вид замітки, як міні-огляд; звіти; редакційні та авторські статті Я. П. Новицького, в яких перше місце займають публікації звітів повітових та губернських земств і лише на другому плані опиняються роздуми, поради та умовидови стосовно окресленої ситуації.

Менш достовірними можна вважати такі жанрові види замітки, як анонс, анотація та подієва замітка, а також новини та статті, наближені до публіцистичного викладу [3, с. 1—4].

Виділяються такі чинники, що зумовлюють оцінку інформативності розглянутих публікацій: спосіб та методи організації матеріалу, виображені в жанровому оформленні, відповідно до чого маємо можливість визначити вплив засобів вирішення поставлених перед даним жанром завдань на інформаційний потенціал опублікованого матеріалу; авторство та історичні обставини написання; наявність латентної, потенційної інформації в тексті джерела.

Враховуючи вплив окреслених чинників на публікації в КГВ, що розглядаються як джерела з історії освіти Катеринославщини, можемо говорити про значні інформаційні ресурси, які містяться в цих публікаціях, адже замітки, новини та звіти, що належать до інформаційних жанрів, — це значний комплекс повідомлень, які розкривають особливості функціонування навчальних закладів Катеринослава, розвитку освіти регіону в кількісному та якісному відношенні, що виражалося в наданні відомостей про кількість шкіл, учнів та викладачів у губернії в цілому та в окремих повітах зокрема, якості отриманих учнями знань, виявлених у результаті щорічних перевірок; господарської діяльності навчальних закладів та джерела фінансування; а статті, що належать до аналітичних жанрів, є спробою системного аналізу тогочасного стану освіти в Катеринославській губ.

1. *Данилевский И. Н., Кабанов В. В., Медушевская О. М., Румянцева М. Ф.* Источниковедение: Теория. История. Метод. Источники российской истории. — М., 1998. — 702 с. 2. Катеринославские губернские ведомости. — 1888. — № 1. 3. Катеринославские губернские ведомости. — 1888. — № 2—102. 4. Катеринославские губернские ведомости. — 1914. — № 51—102. 5. Русская периодическая печать (1702—1894). Справочник. — М., 1959. — 760 с. 6. *Тертычный А. А.* Жанры периодической печати. — М., 2000. — 310 с. 7. *Школьна О. Д.* Становлення та розвиток системи періодичної преси Катеринославської губернії 1838—1917 рр.: Автореф. дис. ... канд. іст. наук. — К., 1997. — 16 с.

Ярослав Андрусяк,
здобувач Ужгородського національного університету

Династична боротьба за угорську корону в 1490 р.

Смерть угорського короля Матяша Корвіна 06.04.1490 р., спричинена, за останніми даними, інфарктом, стала важливою подією для всієї Центральної Європи, тому досить швидко почалися дебати про те, хто ж наступним посіде королівський трон [1, с. 7; 6, с. 281].

З політичного погляду йшлося про набагато складнішу проблему, ніж коли після смерті Іржі з Подебрад у 1471 р. чеський королівський трон залишився без короля. Саме тому у передвибірчій боротьбі взяли участь одразу кілька претендентів на

трон. Головні змагання за угорський трон відбувалися між двома провідними династіями Європи Габсбургами та Ягелонами.

Претендентами стали: імператор Фрідріх та його син Максиміліан, які мали право на трон за угодою укладеною з Матяшем у 1463 р., король Чехії Владислав II Ягеллон та його брат Ян Альбрехт, які відстоювали династичних прав на корону, позашлюбний син короля Матяша Ян Корвін та королева Беатріс — дружина померлого короля [4, с. 10—11].

Після смерті Матяша політична боротьба була напруженою, надходили пропозиції про призначення регента. До цього справа не дійшла, до обрання нового короля влада залишилася в руках королівської ради, документи якої видавалися під печаткою королеви Беатріс.

Офіційно нового короля мали обрати на виборчому з'їзді, який призначеному дружиною померлого та королівська рада наказом від 17.05.04. — 17.05.1490 р. у полі Ракос при Пешті. Доти, доки з'їзд зійшовся (сталося це 7 червня), проведлося багато переговорів та відбулося багато розмов, які мали велике значення для майбутніх виборів.

У дипломатичній боротьбі найважливішу роль при виборі нового короля зіграв Ян Філіпець (дипломат, член королівської ради), який зумів переконати інших членів ради, щоб ті підтримали Владислава II. Зазначимо, що з'їзд після десятиденних переговорів дійшов висновку, що Ян Корвін королем не стане (17.06.1490 це рішення офіційно Яну Корвіну було оголошено). Результатом політичних переговорів стало проголошення 15.06.1490 Владислава II Ягеллона новим угорським королем [2, с. 159; 7, с. 185—190].

Того ж дня, посол Яна Корвіна Б. Раскаї оголосив, що його пан остаточно відмовився від трону і віддав угорську корону. За день до того (а також в день виборів короля) угорські пани пообіцяли вдові Беатріс шлюб з новим королем. Весілля відбулося 04.10.1490 [6, с. 211]. Король Владислав II дістався Угорщини 31.06.1490.

У Верхньоугорській Шинтаві (Фаркашїда) його вітала делегація угорських дворян на чолі з Яном Філіпцем. Владислав пообіцяв, що залишить усіх урядовців та чиновників на їхніх посадах, але змінить реальну внутрішню політику, яку проводив Матяш [3, с. 193—211; 5, с. 65—80].

Причина обрання Владислава II полягає в тому, що він був більш підходящим кандидатом, ніж Ян Корвін, оскільки він тоді б повинен був давати відсіч відразу 4 сторонам — Австрії, Польщі, чеським землям та Туреччині. Владислав же не був змушений воювати за чеські землі, що було для угорців найбільш актуальним. Існувала також надія, що Владислав домовиться зі своїм братом Яном Альбрехтом про мир. Перевагою Владислава однак було те, що на півдні турецьким наскокам давав відсіч Ян Корвін, який визнав його королем.

Ще однією причиною, чому обрали королем саме Владислава, був традиційний опір німцям та те, що він у Чехії здійснював політику послабленого контролю чеських дворян, що дозволяло їм перш за все діяти у своїх інтересах та посилювати саме свої позиції. Ця політика Владислава позитивно вплинула і на угорських панів. 19.09.1490 Владислава коронували у Столичному Белграді. Вибори нового короля були, безперечно, надзвичайно важливою подією, яка вплинула на політичну ситуацію в Центральній Європі [4, с. 15].

1. *Baczkowski K.* Walka o Węgry w latach 1490—1492. — Kraków, 1995.
2. *Československé dějiny v datech.* — Praha, 1986.
3. *Fraknói V.* II. Ulászló királyllyá választása // *Századok* 19. — Budapest, 1885.— S. 1 — 20, 97 — 115, 193—211.
4. *Kalous A.* Volba uherského krále po smrti Matyáše Korvína // *Dějiny a Současnost* 24. — Praha, 2002. — № 3. — S. 10—17.
5. *Kubinyi A.* A királyi tanács az 1490. évi interregnum idején (II. Ulászló választási feltételeinek létrejötte) // *Levélrtári*